

Atentat na Hitlerja se ponesrečil!

Ranjenih je bilo 12
generalov, eden ubit

LONDON, 20. jul.—Na Adolfa Hitlerja in njegov štab je bil danes storjen atentat nekje v Nemčiji, se glasi poročilo iz Berlina. Hitler je bil le lahko ranjen, dvanajst visokih oficirjev pa je došlo lažje ali težje poškodbe in eden je bil ubit.

Kje je prišlo do atentata, poročilo ne pove, toda sodi se, da v Hitlerjevem glavnem stanu ali na poti v glavni stan, kjer se je vršila konferenca vrhovnega štaba.

Poročilo pravi, da je bil Hitler le ožgan in opraskan od bombe, da so atentatorji ušli, "toda jim je policija za petami."

LONDON, 21. jul.—Hitler je v šestminutnem govoru po radiju dejal, da ga je smrti rešila "Božja previdnost," da je bomba eksplodirala dva metra od njega in da so bili atentatorji—"klika nezadovoljnih, intrigantskih in zločinskih" oficirjev, ki so bili takoj "likvidirani."

Hitler je naznanil, da je dal Himmlerju, načelniku nazijske tajne policije, novo oblast, da zatre vsako nezadovoljstvo med civilisti ali v armadi. Vsak oficir, vojak ali civilist, ki bi dal kako uporno odredbo, mora biti takoj aretiran ali na mestu ustreljen.

Za Hitlerjem sta govorila po radiu tudi maršal Goering in admiral Karl Doenitz, da ustavita širjenje revolte v nemški armadi.

RUSI PRIČELI Z NOVO OFENZIVO NA POLJSKEM!

Osmo armada pričela
prodirati pod Brest
Litovskim

OKUPIRALI SO ČEZ
1200 VASI IN MEST

LONDON, 21. jul.—Rdeča armada je pričela z veliko novo ofenzivo južno od Brest Litovska na 93 milj dolgi fronti in prodrla 31 milj do reke Bug. Od Lublina je oddaljena le 47 milj. Ofenziva pod vodstvom maršala Rokossovskaja se je pričela pred tremi dnevi in ima namen zajeti veliko nemško armado, ki se nahaja na osemilju zapadno od Pinska.

London, 20. jul.—Ruska armada, ki je pred nekaj dnevi pod poveljstvom maršala Koneva pričela z veliko ofenzivo proti Lvovu, je včeraj na dveh krajih prekoračila reko Bug in prodrla deset milj daleč preko reke južno in severno pri mestu Sokal, ali 45 severno od Lvova. Od Lvova je ta armada oddaljena osem milj. V prodiranju proti reki Bug je Lvov zaenkrat pustila na strani in šla naprej.

Tako se morajo Nemci sedaj prvič po treh letih in 28 dneh boriti na tleh, s katerih so pričeli neprovociran napad na Rusijo. Koneva armada je zajela tudi štiri ali pet nemških divizij severnovzhodno od Lvova.

Na vzhodnem koncu baltičske fronte pri Estoniji in Latviji, kjer Nemci drže še nekaj ruskega ozemlja, pa je nova ali sedma ruska armada pričela z veliko ofenzivo na 44 milj dolgi fronti in v dveh dneh okupirala več kot 600 vasi in mest, prodrla pa je 25 milj daleč. Vse tri baltičske armade so okupirale več kot 700 vasi in mest. Druga baltičska armada, ki prodira v središču, je prodrla že kakih 25 milj v Latvijo proti Rigi.

Na zapadni centralni fronti je rdeča armada presekala železnico, ki veže Bialistok in Brest Litovsk in okupirala mesto Kleszczewo, ki je oddaljeno 90 milj od Varšave. V Litviji pri Vzhodni Prusiji pa druga armada konsolidira mostišče na severnem bregu reke Niemen med prusko mejo in Kovnom.

Vseh sedem ruskih armad je v 24 urah okupiralo več kot 1237 vasi in mest.

Glavni zavezniški stan, Francija, 20. jul.—Južnovzhodno od Caena, kjer so angleške in kanadske čete prebile nemško črto na 4000 jardov širivosti vzhodno od reke Orne, zabile pet milj globoko zagazdo in okupirale dvanajst vasi, je maršal Rommel včeraj odredil močne protinapade, da zaustavi in vrže nazaj čete generala Mongomeryja. Ampak poskus se ni obnesel in odbiti so bili vsi nemški protinapadi.

Anglo-kanadske čete so v svoji sedanjí ofenzivi, ki so jo pričele v torek, prodrele sedem milj daleč južnovzhodno od Caena. Sodijo, da ima Rommel na tem sektorju fronte blizu 200.000 močno armado, proti kateri stoji še močnejša anglo-kanadska armada. Skoraj ves dan včeraj so bili silni tankovni boji.

Mesto St. Lo, katerega so ameriške čete zavzele, je zdaj pozorišče neprestanega nemškega bombardiranja. Nemci namreč še vedno drže več strateških točk in hribov južnopozadno od mesta in dobili so tudi topniško ojačenje. Dokler jih ameriške čete ne preženejo, bo mesto — "no man's land".

Na ameriško fronto so prišle tri nadaljnje vojaške enote: 135. in 115. pehotni polk in 90. pehotna divizija. Na francoski fronti se nahaja kot opazovalec tudi vojni tajnik Stimson, ki je prišel iz Italije. Letalska sila včeraj ni bila posebno aktivna zaradi neugodnega vremena.

Rim, 20. jul.—Z zavzetjem Livorna na zapadnem obrežju in Ancone ob Jadranu, sta zavezniškim padli v roke dva izmed najboljših italijanskih pristanišč. Pristanišči so Nemci sicer popolnoma razbili predno so se umak-

PADEC JAPONSKE VLADE REZULTAT SILNIH PORAZOV

Tojo resigniral po izgu-
bi Saipana

JAPONSKI MILITA-
RIZEM DOIGRAL

Tokijo, 20. jul.—General Hideki Tojo, predsednik japonske vlade, je sinoči z vsemi člani svoje vlade resigniral. To je storil potem, ko je bilo očitno, da se njegova vlada ne more več obdržati na površju vsled silnih porazov japonskih sil na otoku Saipanu.

Dva dni pred resignacijo je bil Tojo razrešen dolžnosti vojnega ministra zato, ker je japonska pomorska sila doživela hud udarec po padcu Saipana, glavnega otoka Marianške otočne skupine.

Poročilo o resignaciji Tojeve vlade je prišlo po radiju iz Tokija. Japonska radijska agencija Domei je naznanila, "da je Tojo podal ostavko zato, da pride na krmilo vlade nova moč, ki bo lahko uspešno vodila vojne operacije." Istočasno je bilo naznanjeno, da je cesar Hirohito povelj organiziranje novega kabineta—civilista. Ta je Koichi Kido, ki bo skušal formirati novo vlado.

Padec japonske vlade pomeni, da Japonska izgublja vojno, zato je Hirohito prisilil premijerja Tojo, da se je umakal. To hkrati pomeni, da je japonska militaristična klika doigrala in da jo nadomesti vlada, sestavljena iz civilistov. Hirohito pričakuje, da bo civilna vlada lažje izvajala boljše mirovne pogoje, kadar pride do končnega poloma japonske militaristične mašine.

Koichi Kido, ki je bil prej v Tojevem kabinetu minister notranjih zadev, ni bil nikdar član militaristične klike in se smatra za "zmernega" politika, bil pa je v tesnih zvezah s Hirohitom že več let.

Hideki Tojo je postal premijer japonske vlade dva meseca pred japonskim napadom na Pearl Harbor in je bil glavni činitelj načrtov za napad na Združene države. Pod njegovim vodstvom je Japonska razširila svoj imperij v sedanjí vojni na bliskoviti način in si je osvojila obširna ozemlja ob južnem Pacifiku. Sedaj, ko so zavezniške oborožene sile že do dobora potisnile japonsko silo s številnih strateških točk, je Tojo postal neizbežna tarča japonske kritike. Poraz za porazom, ki ga doživlja japonski militarizem na vseh frontah, je povzročil veliko krizo, iz katere se sedaj skuša izmotati.

Padec japonske vlade je jasen dokaz, da se Japonski bliža končni polom. Sedaj bo le skušala rešiti, kar se rešiti da, ampak zavezniške sile jo bodo prisilile na brezpogojno predajo.

nili, toda ameriški in angleški armadni inženirji so takoj pričeli a popravilnim delom.

Ancono so zavzele poljske čete, ki prodirajo po obali ob Jadranu. Osmo armada je od zadnjega ponedeljka, ko je pričela z ofenzivo pri Anconi in Arezzu, zajela več kot dva tisoč ujetnikov.

Ameriške čete so zavzele Livorno z vzhodne strani, ko so prišle mestu za hrbet. Tudi to mesto je razbito in v večini izpraznjeno civilistov.

Okrog 20 milj vzhodno od Livorna v dolini pri Pontederu ob reki Arno, so ameriške čete konsolidirale svoje pozicije in presekale cesto, ki veže Pisto in Florenco ter zajele več kot sto Nemcev. Teren je zelo hribovit, pripraven za obrambo, vsled česar zavezniška vojska ne prodira tako naglo kot je po zavzetju Rima.

Domače vesti

Oblaki

Chicago.—John E. Lokar, tajnik clevelandskega župana Lauschea, je 19. julija obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Vesti iz La Salle

La Salle, Ill.—Frances Gerdovich je prejela žalostno vest od vojnega departmanta, da je padel v invaziji Francije njen mož John, star 26 let. Padel je 10. junija. Poleg mlade žene zapuščala hčerko, starše, tri brate, od katerih sta dva pri vojaki, in sestro. — V Prosveti je bilo že poročano, da je Frank Martinjak ml. pogrešan od 19. maja. Starši so zdaj prejeli obvestilo od vojnega departmanta, da je njihov sin v nemškem ujetništvu. — Dne 14. julija je naglo umrl Sebastijan Anžlovar, star 77 let. Bil je menda prvi slovenski naseljenec v La Salli. Bil je ustanovni član društva 2 SNPJ, pred tremi ali štirimi leti pa je vzel odpravnino. Zapuščal več otrok in vnukov.

Tobin za združenje CIO in ADF

Politikaši se smejejo
delavskemu raz-
dvojenju

Indianapolis, Ind.—Daniel J. Tobin, predsednik bratovščine voznikov (ADF), je pretekli teden resno posvaril voditelje CIO in ADF, naj takoj obnovijo pogajanja za končno združenje v eno močno delavsko unijo. Zadevna pogajanja so v zastoju že dve leti in ako ne pride do združenja obeh velikih delavskih organizacij, bo delavstvo po zaključitvi vojne trpelo škodo na splošnem znižanju mezd.

Tobin je naglasil potrebo združenja takoj, kajti jasno je, da se politikaši vesele radvojenja v delavskem gibanju in ga tudi podpirajo. Tobin, ki je predsednik največje unije v ADF, je objasn timer stališče o tem vprašanju v glasilu te unije. Združenje obeh delavskih taborov je vitalnega pomena za vse delavce.

Dalje je Tobin naglasil dejstvo, da se politikaši ne zmenijo za delavska vprašanja zato, ker dobro vedo, da so organizirani delavci razdvojeni. To je tudi vzrok, da je v zadnjih letih že več držav sprejelo protidelavske zakone, tako pa tudi zvezni kongres. Ako bi bilo delavstvo združeno, bi to preprečilo s svojim vplivom. Nazadnjaki v državnih zbornicah to vedo, zato postopajo samopašno. Ista politika se izvaja tudi v zveznem kongresu.

Se celo v takih vprašanjih, ki se tičejo subvencij, da se držijo cene življenjskih potrebščin dol, se politikaši ne brigajo za stališče delavcev, četudi sta CIO in ADF v tem oziru edini. V sled tega Tobin apelira na člane obeh velikih unij, naj se sami pobrigajo, da pride do združenja.

"Vsak član in članica teh dveh unij lahko pomaga, da pride do skorajšnjega združenja med CIO in ADF," piše Tobin v svojem članku. "Ako ne pride do združenja že sedaj, to je pred zaključitvijo vojne, bo delavsko gibanje potanjeno ob steno, mezd se bodo drastično znižale in delavstvo bo trpelo težke posledice."

Tobin vidi rešitev tega problema le v združenju obeh delavskih organizacij, ne omenja pa krišče potrebe, da se bi delavstvo organiziralo v svoji lastni in močni politični stranki, ki bi kot taka lahko izvajala najefektnijejši vpliv.

SVETOVNA BANKA OMEJI POSOJILA NA GLAVNICO

Načrt bo sprejet v ne-
koliko dneh

AMERIKA BO GLAV-
NI "DELNICAR"

Bretton Woods, 20. jul.—Z gotovostjo se pričakuje, da se bo še ta teden ustanovila svetovna banka, ki se sedaj snuje na finančni konferenci združenih narodov. Osnovala se bo z glavnico 10 milijard dolarjev.

To bo prva mednarodna banka te vrste in bo pomožna agencija mednarodnega stabilizacijskega sklada, posojila pa se bodo omejila na njeno glavnico. To pomeni, da banka ne bo smela posoditi več kot znaša njena glavnica. Prvotni načrt nekaterih ameriških delegatov je predvideval, da banka lahko posodi od 20 do 30 milijard dolarjev.

Sprememba, da banka omeji posojila na svojo glavnico, je prišla na pritisk nekaterih ameriških, belgijskih in holandskih delegatov. To se je zgodilo kljub temu, da je Harry White, glavni ameriški svetovalec, nasprotoval spremembi načrta. Možno je, da se bo tudi sedanjí načrt amenderal predno bo končno odobren.

Za načrt posojanja denarja državam brez omejitve na glavnico so se zavzemali tisti ameriški zastopniki, ki reprezentirajo stare vrste bankirstvo, ki ne poznajo nobene omejitve, kar je leta 1929 povzročilo finančni polom.

Svetovna banka bo posojevala denar direktno tistim državam, ki ga bodo potrebovale za svojo rekonstrukcijo. V ta namen sta določeni dve milijardi dolarjev. Vsa posojila bodo zajamčena po združenih narodih, vsaka posamezna država članica pa bo jamčila za vsoto svoje vloge.

Glavni delničar svetovne banke bodo Združene države, ki bodo imele okrog eno tretjino delnic. Kvote ostalih držav se bodo določile na podlagi prispevkov v stabilizacijski sklad, ki se je ustanovil pretekli teden.

Zavezniška letala drobe Nemčijo

Zmetala so 18 tisoč
ton bomb v 36 urah

London, 20. jul.—Čez 4000 zavezniških bojnih letal je včeraj metalo bombe na razne strateške točke v Nemčiji in Franciji. Med letali je bilo največ ameriških bombnikov, ki so prileteli z italijanskimi in angleškimi baz.

Vsega skupaj so zavezniška letala v tem napadu zmetala čez 18 tisoč ton eksploziv na nazijsko Evropo v 36 urah. To je bil največji masni napad iz zraka, pri katerem je sodelovalo približno 15.000 letal vseh tipov. Tarča napada je bilo vosep Monakovo in druge važne točke v južni Nemčiji.

Glavni namen tega masnega napada je, da se uničijo tovarne za letala v Nemčiji in Franciji, ter da se paralizirajo prometna sredstva železniškega in cestnega omrežja po vsej Nemčiji in Franciji. Bombe so padale tudi na Berlin in Kolin, na industrijska mesta v Renski dolini in na vojne tovarne v okolici Pariza.

Masnega napada iz zraka se je udeležilo 1200 letališč trdnjav osme ameriške zračne sile. Te so zmetale čez 3000 ton bomb. Zavezniški so izgubili 18 bombnikov in sedem bojnih letal, dočim so Nemci izgubili 23 letal v bitki v zraku, na tleh pa je bilo uničenih 36 nemških letal.

Roosevelt nominiran za četrti termin

Napad letelič
bomb se večja

Nemci imajo "pre-
našajoče" baze

London, 20. jul.—Sinoči so Nemci poslali nad južno Anglijo največje število letelič bomb, odkar se je pred petimi tedni pričelo nove vrste bombardiranje z baz v Belgiji in severni Franciji.

Angleške oblasti so ugotovile, da se nekatere baze letelič bomb nahajajo do sto milj daleč. Angleški protiletalski topovi so izstrelili veliko število letelič bomb, dočim so ostale povzročile veliko škodo. Porušenihi je bilo več poslopij in ubitih je veliko število prebivalcev.

Tukaj se vzdržuje mnenje, da imajo Nemci "prenašajoče" baze, ki jih lahko premeščajo iz kraja v kraj, da se na ta način izognejo zavezniškim zračnim napadom. Sovražnik si prizadeva, da pošlje hkrati čim večje število letelič bomb, ker upa, da bo učinek čim hujši.

Četudi so angleške oblasti do neke meje uspele, da omeje napad letelič bomb, se jim doslej še ni posrečilo, da bi te napade odvrnile ali preprečile. Z gotovostjo se pa pričakuje, da se kmalu zgodi.

Steklarji se vrnejo na delo

"Rasna stavka" se
je končala

Vineland, N. J., 20. jul.—Člani steklarske unije CIO, ki so zaposleni pri tukašnji družbi Kimball Glass Co., bodo glasovali, če se vrnejo na delo. Zastavkali so dne 10. julija.

Ta družba izdeluje medicinske steklenice in cevke, ki se rabijo za krvno plazmo in penicilin na bojnih frontah. Delavci so šli na stavko potem, ko je vojni delavski odbor zavrnil njihovo zahtevo za zvišanje mezd.

Trenton, N. J., 20. jul.—Produkcija pritlikin za raketne pelerije v tovarni družbe Troop & Sons je vsled stavke v popolnem zastoju. Stavka je bila oklicana potem, ko je vojni delavski odbor odklonil zahtevo delavcev, da se jim mezda zviša za 10 odstotkov.

Chicago, 20. jul.—Čez 300 stavkarjev pri družbi Allied Steel Casting se je včeraj vrnilo na delo. Zastavkali so zato, ker družba ni hotela ugoditi njihovi zahtevi, da postavi separatno umivalnico za črnce. Vsi prizadeletni delavci so člani jeklarske unije CIO.

To je bila "divja stavka," kajti unija je obsodila zahtevo belcev, ki so zahtevali posebno umivalnico za črnce. V zadevo je poslegla zvezna agencija, tako tudi država, da dožene vzrok diskriminacijske zahteve. Unija civilnih svobodčin pa je dognala, da so bili med belimi delavci razdeljeni propagandni letaki proti črncem. Slični letaki so se pojavili v drugih vojnih industrijah.

Razni nazadnjaški elementi in sovražniki delavcev si prizadevajo, da zasejejo razkol med delavce obeh plemen, z namenom, da oslabilo unijsko gibanje.

Kandidira na svojem re-
kordu.—Teksaska de-
legacija zapustila
konvencijo

CHICAGO, 21. jul.—Predsednik Roosevelt je bil sinoči na konvenciji demokratske stranke nominiran za četrti termin. Zanj je bilo oddanih 1086 glasov, proti pa 90 glasov.

Proti ponovni nominaciji je glasovala oficijelna delegacija iz Teksasa, ki je iz protesta tudi zapustila konvencijo.

Roosevelt je v svojem spremenem govoru po radiu iz neke mornarične baze na Pacifiku dejal, da bi šel rajši v pokoj, toda pripravljen je dalje voditi predsedniška poila in dokončati delo iz leta 1944.

Kandidira na rekordu svoje administracije. Običajne kampanje ne bo vodil, toda odgovarjal bo misrepresentacijam.

Dejal je, da delala potrebuje na čelu vlade izvešanih rok, katerim so znani notranji in zunanji problemi. Deweyja je zavrnil, da je neiskusen, obenem pa zastavonoša stranke, ki je nasprotovala vsem "newdealiskim" ukrepom, "lend-leaseu" itd., po sadnji vojni pa je vodila deželo v veliko gospodarsko krizo, iz katere jo je rešila šele njegova administracija.

Dalje je dejal, da vlada dela na načrtih, da vojakom po vrtni iz vojne ne bo treba sopot prodajati jabolk po mestnih ulicah.

Angleški parlament ne bo vedel o pogojih premirja

London, 20. jul.—Na zahtevo poslanca poročnika Hughja D. Lawsona, ki je dejal, da bi moral parlament vnaprej odobriti pogoje premirja in vse druge točke za politično ali teritorialno preureditev Evrope, je zunanji minister Anthony Eden odgovoril, da "pogoji premirja ne bodo predloženi parlamentu," ker ta zadeva spada kabinetu in v vojaško področje. "Ti pogoji ne bodo vnaprej objavljeni," je dejal Eden.

Naciji tipljejo za
separaten mir

Stockholm, 20. jul.—Iz zanesljivih virov je prišla vest, da je dr. Bruno Kleist, nazijski zastopnik nemškega zunanje ministra Ribbentropa, skual priti v stike z Aleksandro Kolontajev, sovjetsko poslanico pri švedski vladi. Iste vesti pravijo, da je dr. Kleist hotel s Kolontajev razpravljati o možnosti separatnega miru med Nemčijo in Rusijo. Nazijsko tipanje za mir se nadaljuje pri vseh zavezniških vladah, a vsa ta tipanja so doslej ostala neuspešna.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisni dopisi in nenaročni članki se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Glasovi iz
nasebinGLAS TRŽAŠKEGA
SLOVENCA

San Bernardino, Cal. — Cenjeno uredništvo Prosvete. Najprvo pošiljam pozdrave vam in vsem članom SNPJ in prav tako čitateljem Prosvete.

Kakor vam je že znano, se nahajam v tukajšnjem jetniškem taborišču. Pred kratkim pa sem prišel v stiko z nekim Slovencem, ki je član SNPJ in naročnik Prosvete. On mi je dal nekaj števil Prosvete. Lahko si predstavljate, da sem list z velikim zanimanjem prečital, kajti že dolgo nisem čital nič v materinščini. Prav tako sem bil silno vesel, da sem imel po dolgem času priliko razgovarjati se v slovenskem jeziku.

Zelo me veseli, ko čitam, da se ameriški Slovenci zanimajo za naše brate in sestre v stari domovini, ki se tako hrabro bore proti fašizmu. Amerika, Rusija, Jugoslavija in drugi zavzniki bodo zmagali in tedaj bo zasijal dan svobode tudi nad našo Primorsko. Partizani, pod siljajem Titove vodstvom, prizadevajo smrtno rane krutemu sovražniku slovenske zemlje. Oni se bojujejo za pravice potonjenih in razžaljenih, za svobodo in boljše življenje našega delavskega in kmečkega ljudstva.

Jaz bi bil zelo vesel, ako bi mi ameriške oblasti dovolile odpotovati v Jugoslavijo, kjer bi pomagal v boju proti sovražnikom naše zemlje. Tu nas je šest Slovencev in gotovo bi bili tudi oni pripravljeni iti v boj za Slovenijo. Slovenske tovaršile sem spoznal v Florenci, Arizona. Oni so pravi, zavedni Slovenci. Jaz sem najstarejši, med njimi in sem veliko pretrpel pod tujo zastavo. Doma sem iz Trsta, kakor sem že omenil v zadnjem mojem pismu. V Trstu je še vedno veliko Slovencev, v predmestju Trsta pa žive skoraj sami Slovenci.

Na koncu vas le prosim, ako bi lahko kaj storili za nas ter se vam že naprej zahvaljujem za vaše dobrote.

Pozdrav vsem Slovincem in Slovanom. Upam, da bo prišel dan, ko bomo združeni vsi Slovani.

Pavel Bezjak.

POROČILO ZASTOPNIKA

Hermine, Pa. — Čitatelj mojih dopisov obvešča, da se nahajam že tri tedne v zdravniški oskrbi, toda nisem na bolniški podpori in ne v postelji. Vendar pa nisem bil dovolj trden, da bi šel na potovanje. Sem še sedaj precej slab, a poiskujem bom s kratkimi potovanji.

16. t. m. sem bil povabljen na zlato poroko zakoncev Žokel, kakor ju kličejo oni, ki ju poznajo že mnogo let, ampak podpisujeta se Zecker. Tako se podpisuje tudi sin, kateri je bil ustanovitelj št. 758 SNPJ. Svoje čase je bil zelo aktiven. Poročil se je z eno izmed Sušatovih hčera.

Torej, k zlati poroki zakoncev Žokel. Malo je slovenskih triptinov v Ameriki, ki bi dočakali zlato poroko. Ta zakonska dvojica je vzgojila veliko družino. Otroci so sedaj vsi poročeni. Ob zlati poroki je žena prekorčnil 76. leto, nevesta pa 68. Nevesta je še vedno krepka, kajti na proslavi zlato poroke se je sukala in vrtela na plesišču, da je jo bilo veselje gledati. In to kljub težnim narodov bi moral takoj pričeti pogajanja z zastopniki tega ljudstva na podlagi principa, ki priznava Indij pravico do samovlade že sedaj, kakor tudi po vojni. K takim pogajanjem bi morali biti povabljeni voditelji Vseindijskega kongresa; še ni prepoved, da se pridobije dinamične sile Indije v tej vojni proti Japonci.

Japonske obljube Burmancem do nominalne neodvisnosti ne bo mogoče pobiti s kakim zagotovitvom od Združenih narodov, da so dnevi burmanske podložnosti minili. Tudi ne bo zadostovala obljuba o počasni evoluciji. Kar je potrebno, je to, da Burmanci takoj določijo za redne volitve in svobodno vlado.

Možno je, da je neobhodno potrebna mednarodna komisija za kolonije v svrhu protekcije ljudstev, ki še niso zreli za samovlado. Tako mislija bi lahko nudila ekspertno nadziranje in nasvete, kakor tudi pomagala do zdravega ekonomskega razvoja zaostalih teritorijev, do progresivne samovlade in ljudskega blaga.

Ampak vse to bi še ne rešilo problema imperializma. Glavna korenina imperializma je v kronični nezmožnosti kapitalističnega ekonomskega sistema, da bi razdelil bogastvo, katerega je omogočila moderna veda. Torej je treba presekati to korenino. Večno svojstvo kapitalizma je to, da se doma in na tujem vedno slepo zaganja na pot imperializma s posledico, da je vojna neizogibna.

„Za svojo osebo sem uverjen,“ je končal svoj govor voditelj kanadske delavske stranke M. J. Coldwell, „da morajo manjši narodi igrati vlogo, ki jim pripada po številu njih prebivalstva, in da mora biti svet, v katerem smo prisiljeni živeti, resnično svoboden.“

mu, da je bila že petkrat operirana.

Zlata poroka se je vršila 1 miljo od Delmonta, in sicer v dvorani nekega parka, katerega lastuje zet slavljencev. Če se ne motim, se zet piše Deliša. Udeležba je bila zelo velika, kakor da bi se vršil javen ples. Največ je bilo videti mladine, kar je razumljivo, kajti slavje se aranzirali Zeckerjevi otroci. Poleg mladih pa je bilo tudi nekaj starejših, katere pisec dobro pozna. Jaz sem imel smolo; ker ob nedeljah ne vozijo avtobusi, me je vzelo štiri ure, predem sem prišel na tisti kraj. Od Delmonta pa do parka sta me zapeljela Gazvodova, katere sta tudi ponovila Prosveto, za kar se jiina najlepše zahvaljujem. Nazaj greda pa sem imel več sreče, ker mi je obljubil poznani dopisnik Fr. Fink, da pride po mene. Na zlato poroko je bil tudi on povabljen, toda popoldne se je ni mogel udeležiti, ker je moral delati. Prišel pa je s svojo družino šele na večer in tako splošč svojo obljubo.

Odkar se nahajam doma, je smrtna kosa obiskala pogostoma Hermine. Najprvo sem čital v novinah, ko sem bil na potovanju, da je preminil moj stari znanec, dolgoletni član naše jednote in naročnik Prosvete Frank Rozman. Dne 25. junija pa je umrl prijatelj Matija Jurekovič. Star je bil 72 let. Tudi on je bil član naše jednote, in sicer od leta 1907. V Ameriko je prišel leta 1906 iz Boveca, Primorsko. Tu je delal v premogokopih do l. 1937, to je toliko časa, dokler niso zaprli premogokopa v Madisonu. Leto pred svojo smrtjo je bil operiran na prahu. V premogokopih je delal 30 let.

V starem kraju je bil za voznika. Služil je v Bovecu pri trgovcu Junku ter prevažal zanj blago s konji iz Trbiža v Trst. Ta trgovec je bil baže milijonar že pred prvo svetovno vojno.

V naši nasebini sta umrla tudi mladi mladenič in trgovca z gasolinom in avtomobili; pred njima pa sta umrla lekarnar in dr. Latimore. Slednji je bil čarstveni član našega kluba, in sicer od l. 1910, ko smo ustanovili klub, a ni bilo med Slovinci še 12 ameriških državljanov. Mnogi so imeli doktorja radi in ga imeli za dobrega zdravnika, kajti znan je bil tudi, da ni bolnikov odjral. Včasih pa je rad malo pil, požirek ali dva „indijske vode“ za zajutrek, zato so ga nekateri kriticirali.

Torej, sedaj bo zopet prostor za enega zdravnika v naši nasebini, kajti v Hermineju imamo vedno dva, včasih pa tudi tri zdravnike.

Ker ravno poročam o smrti, na tem mestu izražam globoko sožalje Rupnikovim družini, ki stanuje na Shenfield Rd. blizu Aliquippa. Sin družine Rupnikove je bil topničar na bombniku, kateri pa je bil izstreljen nad Belgijo. Mladenec je bil navdušen in drzen vojak ter za svojo hrabrost prejel mnogo odlikovanj. Padel je v vojni proti fašizmu, zato bo njegovo ime zapisano v zgodovini, kar bo v čast in slavo Rupnikovim potomcem.

Zalostna vest je potrkala tudi na vrata vdove Primožič iz White

Valleyja. Njeni trije sinovi so v službi Strica Sama, sedaj pa je prišla žalostna vest, da je mladi poročnik Primožič padel na bojišču. To vest sem slišal 16. julija v Delmontu. Moje iskreno sožalje, sestra Primožič!

O naročnikih Prosvete nimam dosti poročati, ker nisem dosti na delo, razen o pikniku westmorelandske federacije, ki se je vršil v Yukonu. Tam se je na novo naročil rojak Godec iz Scottsdale. Rudy Kret pa je naročeno ponovil.

Naj se še jaz malo dotaknem iniciative društva št. 21 SNPJ. Meni se ne vidi prav, da bi znizali delegacijo. Strinjam se z Vrhovnikom, ki je pisal, da čim manjšo bomo imeli delegacijo, tem bolj bo pričela naša jednota hirati. Jaz sem to opazil pri drugih organizacijah. Kakor hitro so znizali delegacijo, so nazadovani in ne napredujejo. Ne katere organizacije so se organizirale dvajset let pred SNPJ, toda mi smo jih prekosili v članstvu. Samo stari kopitneži se boje velike delegacije. Ko slišim jamranje glede stroškov konvencije in primanjkljaja v konvenčnem fondu in to v dobrih časih, ko ima vsakdo denar, se mi kar zastudi. Denar damo za druge stvari, ki ne koristijo ne izobrazbi in ne telesu, pa še nič ne jokamo, a kadar gre, da bi članstvo plačalo nekaj centov določen, je pa stokanje in jamranje, da človeka glava boli. Kaj se bi svet podrli, ako bi plačali nekaj centov posebne naklade v konvenčni fond? Jaz mislim, da se ne bi.

Strinjam se s sugestijo nekega člana, ki piše, da ne bi smeli plačati delegatom več kot \$8 na dan. Dober član SNPJ bo vseeno kandidiral za delegata, onim pa, katerim se vidi ta vsota preveč majhna, naj pa ostanejo doma. Tako bi bili izvoljeni delegati za prihodnjo konvencijo, ki jim je jednota resnično pri srcu.

Premestiti konvencijo bi bilo nespametno. Naj imajo že enkrat konvencijo na zapadu. Saj imajo tudi tam napredne in dobre člane. V Pittsburghu sem poslušal nekega senatorja, ki je zagovarjal idejo konvencije.

Ako se bo vršila konvencija v Minnesoti, bomo v mnogih ozirih na boljšem. Tam ne bo prilike za tako velike spletakarje, kot smo jih imeli na konvencijah v preteklosti. Koncem konca pa bomo morda ceneje prišli skozi s konvencijo, kakor si danes mislimo. Torej, jaz sem za to, da se držimo sklepa zadnje konvencije, ki je določila, da se konvencija vrši v Minnesoti. Ako pa članstvo hoče znizati delegacijo, potem pa naj to stori prihodnja konvencija.

Na koncu sporočam članom in zastopnikom podružnice št. 73 Sansa, da se vrši seja 6. avgusta ob štiri popoldne. Seja je važna, ker bomo volili delegata za prvo konvencijo Sansa in obenem tudi obnovili prispevke.

Anton Zornik.

MALO ŽIVLJENJEPIJA

I
Hermine, Pa. — Tudi jaz sem se namenil napisati nekaj vrstic o svojem življenju. Rodil sem se v vasi Breg. Breg spada pod faro Šmartno in litjsko okrajno glavarstvo. Do Šmartnega, kjer sem potoval v šolo, je bilo iz naše vasi približno pol ure hoda. Od šestega do dvajsetega leta sem hodil v trirazredno ljudsko šolo in nato dve leti v ponavljalo.

Dokler sem bil zelo mlad, to je do devetega leta, ni bilo tako hudo, kajti doma so nas pustili spati do sedme ure zjutraj, toda po devetem letu pa smo morali otroci že precej težko delati. Zjutraj so nas poklicali že ob pol šestih in čestokrat že ob peti uri. Doma smo dobili kos kruha, nato pa hajd na pašo. Krave smo pašali do osme ure, nato smo spili malo kave in potem smo odšli v šolo. Šola se je pričela ob devetih zjutraj.

Solska leta so kmalu minula. Kakor hitro sem dopolnil 14. let, sem moral delati druga kmetijska dela, dočim smo dobili v hišo novega pastirja.

Naša kmetija je bila velika. Poleg kmetije smo imeli tudi kmečko gostilno ali „ostarijo“, kakor smo tedaj dejali. Točili smo vino in žganje. Toda vsi niso pili žganja. Pravi „šnopsarji“ so pili tako zvani špirit. Špirit so zmešali z vodo in Florija-

MAN POWER OF THE U.S. MERCHANT MARINE

Riba nasprotno kaže porast ameriške trgovske mornarice, ki prevaža „lend-lease“ in vojne potrebnosti za ameriško vojsko po vseh morjih širom sveta. Računa se, da bo v prihodnjem letu ameriška trgovska mornarica potrebovala 200.000 mornarjev, da bo zadostila potrebam.

nom, pa je bila pijača dovolj močna za hude šnopsarje. Kadar pa smo imeli žeganje, tedaj pa smo prodajali tudi pivo. Ob takih prilikah smo imeli tudi kakšnega godca, ki je razteval svoj meh. Naš dekan ni imel rad, kadar smo imeli godbo in ples. Trdil je, da se na plesu mladina pohujša. Bel kruh smo pekli dvakrat na teden in ga tudi prodajali v gostilni. Tudi družina ga je jela; kadar pa smo delali bolj težka dela, smo dobili tudi vina in žganja. Lahko rečem, da pri naši hiši se ni nam slabo godilo.

Dela je bilo pri nas zmirom veliko, poleti in pozimi. Oče je tudi prekupeval les. Kupil je smreke v bližnjih gozdovih, nakar smo jih posekali in jih vozili k Savi. Kakor hitro smo jih imeli dovolj, 40 „štukov“, smo naredili splav in jih peljali v Zagorje, Trbovlje ali Hrastnik. Splave smo naredili tudi za nekatere druge prekupevalce lesa. Pri tem delu sem pomagal tudi jaz. Včasih smo naredili celo dva. Tja smo se odpeljali s splavom, nazaj pa z železnico do Litije, od tam pa peš do doma. Od splava smo zaslužili 6 guldinarjev.

Sava je bila precej nevarna in zvita reka in po nekaterih krajih zelo deroča. Blizu Zagorja je bil jez in preden smo splavež spravili, smo splavarji vzeli klobuke z glave in molili za srečen prevoz. Meni je tisto delo zelo ugajalo. Saj sem bil vaje vode. Bil sem od mladega v njej, kakor riba.

Ko sem že malo odrasel in sem pričel vasovati, sta mi oče in mati često stisnila kakšno kronco, da sem imel denar za soboto in nedeljo. Ker je bilo več fanotov moje starosti, smo čestokrat skupaj vasovali in imeli svojo zabavo.

V naši družini je bilo sedem otrok: trije bratje in štiri sestre. Tri sestre so bile tedaj že poročene, ena v sosednji vasi na kmetiji, dve pa na zgornjem Stajerskem v Fonsdorfu. Brat Martin je bil tisti čas pri vojakih. Tudi potem, ko je odslužil vojske, se ni vrnil domov, temveč je odšel k svojim sestram na zgornje Stajerske. Tako smo ostali doma samo starejši brat, mlajša sestra in jaz. Oče je bil že precej star in zato je prepisal svoje posestvo starejšemu bratu Jožetu, a zaše si izgovoril le svoj delež. Midva s sestro pa sva pomagala mlademu gospodarju.

Mene je kmalu pričelo vleči v svet. Nagovoril sem očeta, da je šel v mesto z menoj po potni list in kmalu nato sem zapustil svojo rojstno hišo. Doma je ostala samo še najmlajša sestra.

Novembra meseca 1. 1896 sem se odpeljal ob osmi uri zjutraj iz Litije proti Ljubljani in potem na zgornje Stajerske. Zvečer ob osmih sem dospel v Judenburg. Od Judenburga pa do Fonsdorfa je bilo tri četrt ure hoda. Okolič mi je zelo ugajala. Tudi Fonsdorf je lep kraj. Mesto je tedaj štelo okoli pet tisoč prebivalcev. Samo premogarjev je delalo tam skoro tri tisoč. Ljudje so bili ob nedeljah in praznikih zelo lepo opravljeni. In brez veselja in zabave tudi ni bilo. Ljudje so plesali v gostinah in po cesti.

V tem mestu je bilo tiste čase tudi Slovencev veliko. Med njimi sem se spoznal s sovrstniki in precej jih je bilo iz našega kraja. Tako ni vzelo dolgo časa in imel sem mnogo prijateljev. Mislim sem si, da bom imel tam lepo življenje, samo če bom našel primerno delo. Toda dela ni bilo. Sestro sva hodila za delom tri tedne. Ona je znala dobro nemško, a bilo je vse zaman. Poleg kmetije smo imeli tudi kmečko gostilno ali „ostarijo“, kakor smo tedaj dejali. Točili smo vino in žganje. Toda vsi niso pili žganja. Pravi „šnopsarji“ so pili tako zvani špirit. Špirit so zmešali z vodo in Florija-

Drugi dan sem se že odpravil na delo. Razbijal sem ves da z velikim kladivom. Toda plačali so mi zelo malo. Ves dan sem zaslužil samo 80 krajercjev. O plači sem povedal sestri, a ona me je tolažila, naj malo potrpi, da bom pozneje dobil boljše delo. In res, čez tri mesece sem dobil drugo delo, a plačali me niso dosti več — 90 krajercjev na dan. Nisem bil zadovoljen. Misli sem si, zakaj bi delal za tisto majhno plačo, ko pa bi v Litiji lahko več zaslužil. Vendar pa nisem šel domov, kajti bilo me je sram iti domov. Sicer pa sem kmalu dobil boljše plačo in zaslužil 35 guldinarjev na mesec. Bil sem bolj zadovoljen, kajti zaslužil sem sedaj še enkrat toliko. Moja dva prijatelja sta se pisala Pintar. Doma sta bila s Primorskega, nekje blizu Tolmina. Delali smo s korajž in veseljem in tudi zapeli smo večkrat, tako da je čas zelo hitro tekkel. Zaslužili smo tedaj približno 70 guldinarjev na mesec. Hrana pa je stala 16 guldinarjev na mesec, obleka pa od 18 do 25. Tedaj ni bila velika draginja.

Kakor sem že poprej omenil, prepevali smo radi in pogostoma. Tam smo imeli tudi socialno demokratsko stranko, h kateri smo spadali. Imeli smo tudi veliko združbo, ki je imela po drugih krajih male filijalke. Člarnarja pri socialni demokratični stranki ni bila velika. Plačali smo samo 15 krajercjev na mesec. Se sedaj nisem pozabil, kako smo tam praznovali prvi maj. Ob štirih zjutraj je že pričela igrati godba, kar je bilo znamenje, da se moramo vstati in iti na shod. Ob osmih zjutraj je že visela socialistična zastava na poslopju zadrage in ljudje so vrel skupaj od vseh strani. Ob deseti uri smo se uvrstili v povorko in odkorakali v park v bližini mesta Judenburga. Tja so prihajali delavci od vseh strani. Bila je veličanska udeležba. Računali smo, da se je nas zbralo okoli štirideset tisoč. Na shodu so nastopila delavska pevka društva, godbe itd. Takega shoda nisem nikoli več videl. Bil je res impozanten!

Dokler sem bil na zgornjem Stajerskem, sem večkrat obiskal svoj dom. Kakor hitro so se bližali prazniki, sem se že pripravljal, da obiščem rojstno hišo. Posebno rad sem zahajal domov, dokler so še živeli moji starši.

Še danes se spominjam tega dogodka, ko sem prišel domov za Veliko noč. Gospodinja, žena mojega brata, je napravljala velikonočni jerbis. Dejala mi je, naj ga dobro naložim, da se bodo postavili pred župnikom. In jaz sem ga res dobro naložil. Med kolače in potice sem vtaknil 10 funtov težak krojaški likalnik. Potem je prišla dekla, da ga poneblagosloviti k župniku. Toda ga ni mogla sama vzdigniti. Moral sem ji pomagati. Ko je potem župnik odgrnil jerbis in zagledal likalnik, je prišel majati z glavo. Dekl sem pozneje naročil, naj nikdar ne pove bratu, kaj sem storil. Toda brat je vseeno zvedel in se je moral zagovarjati pri župniku.

Že ko sem bil na počitnicah, so ljudje veliko govorili o Ameriki. Pripovedovali so, kako veliko denarja služijo tamkajšnji delavci. Ko sem se pa vrnil v Fonsdorf, je tam vse govorilo o Ameriki. Moj tovariš Miha mi je pokazal pismo svojega brata, kateri je pisal iz Amerike, da premogarji zaslužijo po dva do tri dolarje na dan, oni pa, ki delajo na stroje, zaslužijo pa še več. Z Miho sva hitro pričela računati in prišla sva do zaključka, da bi v treh letih v Ameriki toliko zaslužila, da ne bi bilo treba več kupiti premoga pod zemljo. (Dalje prihodnjic.)

Frank Strojanc.

Pogoji za trajni mir—II

Dominacija povojnega sveta po velesilah bo neizbežno porodila nezupanje pri manjših narodih, ki imajo kolektivno prav toliko interesa v svetovnih odnosih. Ampak dobra vlada, pa naj bo to na polju mednarodne ali notranje politike, ni nobeno nadomestilo za samovlado.

Brez pravega sistema resnične kolektivne zaštite bodo te štiri velesile — Anglija, Amerika, Rusija in Kitajsko — iz potrebe izgrajevale druga drugo, skrbile le za svoje sebične interese, manevrirale, da poženejo tega nasprotnika proti drugemu, se oboroževale v upanju, da v tem delu zaštito in premoč, tekmovali pri širjenju svojega vpliva in zasledovale imperialistične cilje. V najboljšem primeru prinaša to mir dvomljive vrednosti in le zavlačuje izbruh oboroženega konflikta.

V Kanadi ima zelo malo podpore ideja, ki stremi za tem, da se Britanska zveza narodov spremeni v blok sile. To sugestijo je odklonil premier in tudi Cooperative Commonwealth Federation (kanadska socialistična stranka) se je izrekla proti. Voditelj kanadske progresivne konservativne stranke tudi ne kaže, da je naklonjen takemu bloku. Kanadsko ljudstvo se zaveda, da bi proti takemu britskemu bloku nastali protibloki. Kanada nima nobene namena, da postane del kakih manevrov proti Rusiji ali proti Ameriki, marveč stremi za doseg resnične svetovne kolektivne zaštite.

Prava kolektivna zaštita stremi za kolektivno akcijo vseh milijunskih narodov za vzdrževanje svetovnega mira v družbi narodov. Prava kolektivna zaštita sloni na konceptu narodne obrambe, ne samo svojih lastnih interesov, marveč tudi obrambo svetovnega reda, v katerem se lahko vsa ljudstva svobodno razvijajo in si ustvarjajo svoje življenje.

Mi vsi vemo, da ni bila leta 1931 pahnjena v nevarnost samo Kitajsko, marveč smo bili pahnjeni vsi; prav tako tudi, da je bila s podlim napadom na Etiopijo leta 1935 ogražena varnost vseh dežel; da je bila z zadavitvijo demokracije v Španiji izpodkopana svoboda v vseh delih sveta; da so bile z izdajstvom Čehoslovakije izdane vse naše nade za mir.

Kanada je v vojni ne radi specifične agresije proti Poljski, marveč zato, ker ni noben narod varen v svetu, v katerem divjajo agresorji. Nacijski napad Poljske je bil napad na sleherni koncept glede zdravih odnosov med narodi.

Bilo bi ekstremno nevarno, ako bi prepustili vzdrževanje miru velesilam. V resnici so bile manjše sile, na primer take kot so Nova Zelandija, Čehoslovakija in skandinavska skupina, ki so se izkazale kot najboljši prijatelji miru in najbolj odločni sovražniki fašistične agresije v predvojnih letih.

Mednarodna organizacija mora biti torej po strukturi na vsej črti demokratična. Sicer je resnica, da je popolnoma demokratična struktura nemogoča, dokler organizacija sloni na državah, namesto na ljudstvih. Ampak izvedljiv kompromis se da doseči s tem, da se glasovi razporedijo med velike in male države.

Za vzgled novi svetovni zaščitni organizaciji lahko služi United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA). Vsaka vlada izmed 44 združenih in pridruženih narodov, ki tvorijo UNRRA, ima enega zastopnika v vrhovnem svetu, ki zboreje dvakrat na leto. Ti zastopniki delajo smernice. Vrhovni svet lahko razpravlja in nasprotuje sleherni akciji centralnega odbora. Svoje zaključke dela z večino glasov, ne pa z dvotretjinsko kot na primer Mednarodni urad dela, ali pa Liga narodov, kjer so morali biti vsi sklepi soglasno sprejeti. Centralni odbor UNRRA tvorijo štiri velesile; ta odbor ima kontrolno nad izvršnim upraviteljem in vrhovnim direktorjem. UNRRA je zorna organizacija, vredna posnemanja, toda s pridržkom, da bi tudi manjše sile morale imeti enega ali več zastopnikov v centralnem odboru.

Predsednik Roosevelt je dne 15. junija orisal splošno zaščitno organizacijo. Dejal je, naj bi v centralni odbor, poleg splošne zbornice, tvorilo poleg štirih velesil tudi „neko število drugih držav.“ Dasi je tukaj treba več jasnosti, je ta propozicija še dokaj zdrava (forward-looking).

Manjši narodi morajo v svobodnem svetu igrati zelo važno vlogo. Toda koliko bo svet svoboden in kaj glede ljudstev, ki se bore za narodno samobitnost? Imperializem je še danes fundamentalno tak kot je bil — izkoriščanje drugih radi profita. Sicer je res, da se je precej spremenil v metodah v zadnjem pol stoletju.

Najbolj zločestot formo imperializma, v katero so bili kdaj potisnjeni terorizirani narodi, prakticira nemški nacijski režim in pa japonski vojni lordi. Toda čeprav bo osični val končno potisnjen nazaj, bodo še vedno ostale razne bolj premetene in manj brutalne forme imperializma.

Tiste vrste imperializem, ki stremi za teritorialno obogatitvijo, je na umiku. Moderni imperializem na splošno ne anektira teritorijev, pograbi pa njih naravne zaklade. Tako je danes Bolivija, da vzamemo samo en slučaj, žrtve imperialističnega izkoriščanja, dasi je nominalno svobodna. Njeno ljudstvo, ki gara v kosirskih in drugih rudnikih, je suženj tujega kapitala in isti interesi tudi kontrolirajo njeno vlado.

In kaj glede nešteti milijonov ljudstev v Indiji in na Kitajskem? Kitajska šteje 450 milijonov prebivalcev in Indija 370 milijonov in vsa ta množica je podžigana od idealov svobode in enakopravnosti. Ali je za zapadne sile modro ali samomorilno, ako se zoperstavljajo pohodu teh ljudi do narodne samobitnosti?

Storjen še ni bil en sam korak, s katerim bi pridobili oporo in sredstva indijskega ljudstva za boj proti Japonci. Odbor Zdru-

Domača fronta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

POŠILOJA ZA ZIMSKO INSULACIJO HIŠ

V pričakovanju pomanjkanja kuriva čez to zimo so se mnogi hišni posestniki poslužili posebnega načrta federalne uprave hiš za pospešitev insulacije v poletju, zaradi pomanjkanja delavstva v poznejših mesecih, ko je sezona na višku, kar bo povzročilo zakasnitev v izvršitvi naročila, pravi FHA (Federal Housing Administration). Po tem planu bodo mnoge posojevalnice pooblašane dati FHA posojilo št. 1 do \$2,500 za insulacijo domov in instalacijo kontrole za toploto in opremo za gretje. Povprečno posojilo je približno 400 dolarjev.

POTREBNI SO DELAVCI ZA UKUHAVANJE

Približno 1,400,000 delavcev za polovico časa, ali 7,000,000 delavcev za cel čas mora biti zbranih za ukuhavanje milijone ton sadja in zelenjave do poletja, je dejal Paul McNutt, predsednik komisije za vojno delo.

VOJAŠKA PISMA

Ker gre približno 25 milijonov pism na teden preko morja, vojno ministrstvo povdarja, da je natančnost in popolnost v naslovu vseh takih komunikacij edina garancija hitrega prevoza in takojšnje odpošiljatve.

GASOLIN

Urad za upravo cen je odločil, da bo javnost lahko zvedela za množino bencina, ki ga izdajajo krajevni odbori za cene in odmerke.

POMOČ ZA ŽENE VOJAKOV

Po programu, za katerega je kongres odobril 42,800,000 dolarjev, bo preskrbljeno v prihodnjih 12 mesecih pol milijona vojaških žen, je dejala Katherine F. Lenroot, načelnica otroškega urada U. S. Department of Labor.

ČEVLJI

Vsa podjetja s čevlji, trgovci na drobno, razdeljevalci, posredovalci in izdelovalci morajo narediti inventar vseh čevljev v prometu do 31. julija, so dejali pri uradu za upravo cen.

HLADILNIKI

Produksijska kvota za hladilnike za domačo uporabo znaša skupno 128,175 kosov za tretje četrt leta 1944; med 21 izdelovalcev.

NAKUP KAMJONOV

Urad za obrambni transport bo začel izdajati pooblastila za nakup novih motornih vozil po novem programu, po katerem bo ODT skrbela za racije vseh oprem te vrste.

8.049 LETAL ZGRAJENIH V JUNIJU

Proizvod v letalskih tovarnah v juniju je znašal 8,049 letal, kar pomeni 9.5% manj kot v maju. Delno se ta padec pripisuje krajšemu delovnemu mesecu in pa nezmožnosti treh tvrdk producirati manjša letala kot je bilo v sporedu zaradi nenavadnih okoliščin, je poročal urad za izdelavo zrakoplovov.

Naša partizanska pesem

(Iz partizanskega tiska "Naša beseda" izdala Kulturna skupina X. ljubljanske udarne brigade 1. 1944. Napisal Rado Simoniti.)

Rodila se je v naših svobodnih gozdovih, v naših svobodnih planinah, rodila se je v borbah slovenskega naroda proti tujcu. Za to je ta pesem svobodna kot naši gozdovi, priprosta kot spev naših pastirjev, čista in lepa kot so naše bele kmečke hišice s soncem obsijane, s tihimi okenci, s slapovi rdečih nageljnov in rožmarina. V njih je življenje, v njih je moč!

Ob ognju so se prvič zbrali partizani. Okoli njih tema in mir... V srcu vera—v srcu tudi dvom.

"Kako in kam?" Nihče ni spregovoril, vedel pa je vsak: "Vsi isto mislimo."

Proč od ognja, na hrbtu leže z rokami pod glavo je gledal v krošnje dreves. S prav tihim glasom, kot bi se bal, da gozda ne zbudi, je zapel:

"Gozdič je že zelen, gozdič je razcveten..."

In glej! Kot da drevesa pojo, trave pojo, mah in vse... Vse je pelo, vse kar je dihlo, vse kar je hrepenelo in vsi, ki jih je v srcu bolelo...

Vtrnila se je zvezda. Tih vzdih... Ta vzdih je sprožil novo pesem hrepenenja, srce je govorilo, duša je pela. Rodile so se nove pesmi o deklicah, ki čakajo nanje, o borbah in junastvih, govorila so v tistem jeziku in s tistimi pesmami, ki jih je naša zemlja rodila.

Glej, tih gozd je zaživel; kot bevidne žice je sprejemal pesem tisočih src in tisočih življenj, ki se enako bore za svoje; svoje varovanje je naučil novih pesmi,

pesmi step in gozdov, pesmi milijonov, ki so nam bratje. Njihove svobodne pesmi so zažvelele v naših dušah. Njihovo trpljenje je postalo naše trpljenje, njihovo veselje—naše veselje, jokalimo z njimi, vriskali z njimi.

Hej! Kdo bo to pesem ustavil, kdo nam bo našo pesem vzel?—Nihče!

Zapirali so nas—naša pesem je govorila o soncu!

Iz domovine so nas gnali—naša pesem je pela o naših svobodnih gozdovih!

Streljali so v nas—naša pesem, ki je zrasla iz krvi, je vzcvetela v rožo svobode!

Hej! Kdo nam bo to pesem vzel? Kdo?

Če slavu iztakneš oči—pel bo naprej—pesmi mu nisi vzel!

Če školjko zarežeš v živo—rodila bo biser, ki bo kot sonce zažarel tudi v najgloblji teminih ječ, ker sonce sveti naprej!

V pomladnem jutru je v kmečki hiši umiral... Izsušene ustnice so nemo prosile vode. Odhajal je v neznano, počasi, kot da ne more pustiti sonca in mladega življenja... Zunaj so odmevali koraki naših borcev, pripravljenih na vse.

"Hej, brigade, pojdite, prek zemlje pohitite tja do zadnjih slovenskih bregov..."

Peli so...

Ranjenec je odprl oči, izsušene ustnice se zatrepale, še v smrtnem boju so se nasmejale... Videl je novo zarjo, videl je sonce svobode, ki vstaja, videl je:

"Skozi grom in viharje stopajo v nove zarje, v novi dan, ki pred njimi zoril! Hej, takrat s plamenčim bodo nageljnomo rdečim spet privrskali v naše vasi!"

In vedel je, zakaj je dal svoje mlado življenje!

Kdor je ujel ta blesk oči, kdor je videl ta nasmeh, ta ve, zakaj umirajo s pesmijo na ustnicah, ta ve, kaj je naša pesem.

Hej! Kdo nam bo to pesem vzel? Kdo?—Nihče!

JOZSA.

Nemci pustošijo Poljsko

London. (ONA)—Tukajšnji oficijelni poljski krogi poročajo, da Nemci obnavljajo Lidice v okolici Lublina na Poljskem.

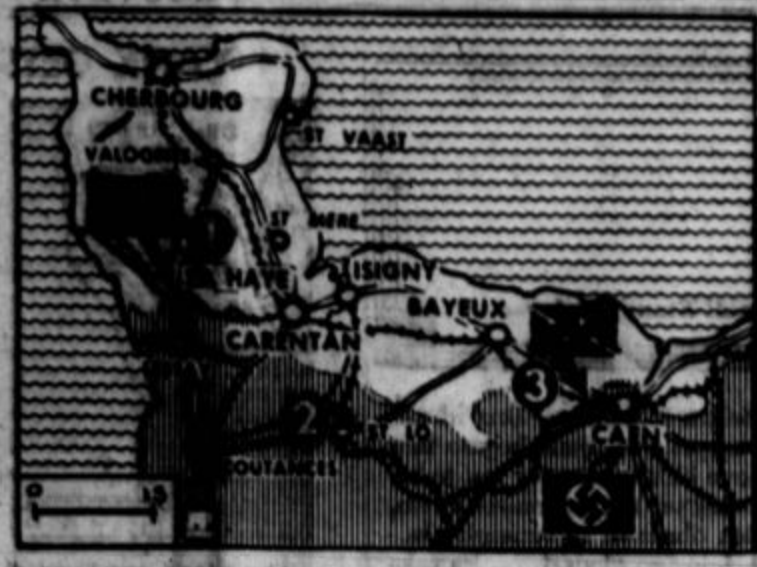
Redne enote nemške vojske napadajo poljske podtalne sile v teh krajih; cele vasi so bile popolnoma uničene, njihovo prebivalstvo pa pobito ali odpeljano.

"Pomirjevalni" oddelki so spravili z obližja zemlje vasi Tomaszow, Lubelski, Zamosec, Hrubieszow in Bilgoraj v bližini Janowa.

Nizozemska

London. (ONA)—V pričakovanju nemških razdejanj v poslednjih trenutkih, so nizozemski podtalni časopisi pozivali prebivalstvo, da naj vso živino in hrano skrijejo. Vsa prevozna sredstva morajo biti skrita, vsi patrioti naj se razpršijo, da jih Nemci ne bodo mogli aretirati in naj nikdar ne spijo doma, kakor tudi pooblašajo druge o svojih dolžnostih, kolikor mogoče.

Alli ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podprite svoj list!

Pokrajina v Normandiji, Francija, kjer se vrše vroči boji za vdor v osterle nacijske evropske "trdnjave." Zavezniki prodirajo počasi, kar je nemški generalni štab vrjel vso raspoložljivo silo na zapadu, da ustavi prodiranje in vrše zaveznike nazaj v morje. Ampak za to je sedaj že prepozno.

Minister Sava Kosanović v novi vladi Jugoslavije

V New York Timesu, datiranemu 9. julija, je izšel sledeči obsežno in zanimi intervju novimenovanega jugoslovanskega ministra Sava Kosanovića s predstavnik ameriškega tiska:

Sava Kosanović je, v svojem prvem intervjuju kot član nove jugoslovanske vlade včeraj izjavil, da upa videti po vojni federaciji Jugoslovancov, ki bo sestavljena tudi iz Bolgarov, in balkansko konfederacijo, ki bo sestavljena tudi iz neslovanskih držav — Rumunske, Grčije in Albanije.

Ti dve zvezi narodov bi služili kakor "most" med Rusijo in zapadno Evropo. Namesto zgodovinskih zagodnih držav, ki so jih ustanovile velesile v pričakovanju vojn, bi te nove države z neutrujenimi mejami tvorile pot miru.

Novi minister notranjih zadev, socialne politike, zdravja in javnih poslov v vladi predsednika dr. Subašića, ki je prestal biti minister zaradi konfliktov s politiko vlade v inostranstvu, je rekel, da je nova vlada bazirana "na popolnem preokretu stvari v Jugoslaviji" in da ona "dokončava življenje jugoslovanske vlade v inostranstvu."

Mr. Kosanović, žilav, rdečkastih las, 50 let star, digar roke in obraz kažejo živčno energijo, kadar govori, je govoril o svojih načrtih za domovino in svetovni mir v svojem stanovanju v hotelu Navarro v New Yorku, odkjer je tudi vodil kampanjo za demokratizacijo med milijoni Amerikancev jugoslovanskega porekla. On je v Ameriki od 1941 in je zbežal iz Jugoslavije 14. aprila istega leta — 18 dni potem, ko je pomagal zrušiti vlado, ki je postala del nacizma.

Novi minister, Srb, se je rodil v Plaškem v Hrvatski in pride iz stare družine pravoslavni duhovnikov. Predno je bil izvoljen v parlament, je bil časnikar. Od leta 1926 je bil generalni tajnik samostojne demokratske stranke, katero čast je nesel s sabo v izgon. On ni poročen.

Odlični del pohištva v njegovi sobi je radio-aparat z močno kratkovalovno recepcijo. Min. Kosanović pravi, da je ob radiu prebil mnogo časa, poslušajoč nemško propagando, ki je skoraj enaka govorom vlade v zamejstvu in članov okrog Draže Mihajlovića proti maršalu Titu in ljudskim težnjam večine jugoslovanskega naroda.

Dodaj, da je jugoslovanska vlada v zamejstvu za časa kritične dobe borb proti nacizmu napadno tolmčila stanje vlade Zedinjenih držav in pomožnih akcij, vseh česar se je zgodilo, da so se zaloge "lendlease," pomoč NURRA in Rdečega križa "uporabljale proti jugoslovanskim narodom." Zaloge so bile poslale "ali Draži Mihajloviću ali pa protijugoslovanskim silam v Kairu. To," pravi min. Kosanović, "je bila absurdna situacija, ki se je od tedaj popravila."

Min. Kosanović je dvignil obe roki v zrak, ko so ga vprašali o časopisnih poročilih, da je bil interniran in obsojen na smrt od ene prejšnjih vlad.

"Ni bilo tako resno," je rekel, "imel sem razbito glavo — to je vse. To je bila borba med demokracijami in reakcionarnimi

Papež se zavzel za ogrske žide

Rim, 20. jul.—Papež Pij XII je apeliral na regenta Ogrske Horthyja osebno, naj podvzame korake, da se ustavi prosekucije Judov na Ogrskem, ki je sedaj pod nacijsko nadvlado. Obenem je dal nalogo kardinalu Serdiju, naj posreduje pri ogrski lutkarski vladi, da se preneha z ubijanjem judovskega prebivalstva.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2857-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR	
Izvršni odbor	
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomožni tajnik	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blaginjak	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel.	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik glasila	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Podpredsedniki	
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik	Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik	2867 W. 68th St., Cleveland 2, Ohio
Distriktni podpredsedniki	
JOS. CULKAR, prvo okrožje	417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje	R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje	7925 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje	3979 Randall St., St. Louis 18, Mo.
IRBULA AMBROZICH, peto okrožje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje	823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.
Gospodarski odbor	
MATH PETROVICH, predsednik	833 E. 151st St., Cleveland 10, Ohio
VINCENT CAINKAR	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL	2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN	1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
LONALD J. LOTRICH	1837 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUOLDPH LUSCH	700 E. 26th St., Euclid 17, O.
Poročni odbor	
ANTON SHULAR, predsednik	Box 57, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH	315 Tener St., Luzerne, Pa.
FRANK BARRIC	18911 Mushoka Ave., Cleveland 18, Ohio
ANDREW VIDRICH	706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK	773 E. 185th Street, Cleveland 19, Ohio
Nadzorni odbor	
FRANK ZATZ, predsednik	2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANDREW GRUM	17183 Snowden, Detroit 18, Mich.
JOHN OLIP	831 So. Prospect Ave., Glenside, Ill.
FRED MALGAI	38 Westloch Ave., Peru, Ill.
JOSEPH FIFOLT	1297 E. 60th St., Cleveland 2, Ohio
Glavni zdravnik	
DR. JOHN J. ZAVERTNIK	2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

Divjanje v Vilni

London. (ONA)—Po poročilih, ki so dospeli sem, je bliskoviti sovjetski napredek zajel nemške "naseljence" in oficirje nepričakovano v Vilni in je vrzel mesto v skrajni kaos. Željeznice postaje in vlaki so bili napolnjeni, medtem ko so bile ceste zablokirane od kmetov, peš ali pa na konjih. Člani poljskega podtalnega gibanja so naredili vse, kar je bilo v njihovi moči, da so povzročili še večjo zmedenost s sabotiranjem več železniških prog, ki peljejo iz mesta ven. Celotno mesto je bilo podvrženo plenjenju v zadnji sekundi.

Danski ujetniki

Washington.—Danski patrioti bodo prepeljeni v Nemčijo v oddelkih po petdeset, da ne bo preveč drenaža v nemških koncentracijskih taboriščih v Danaski, pravi poročilo danskega tiska uradu za vojne informacije. Kot primer drenaža navaja poročilo taborišče poleg Kopenhagena, kjer držijo sedaj 445 moških in žena. Dodano je, da so

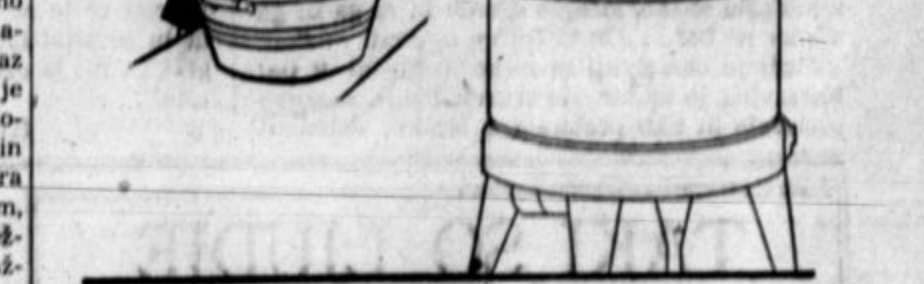
Nemci "odkriti priznali, da imajo toliko ujetnikov, da nimajo časa, da bi jih vse pregledali."

Stokholmski časopis je pisal, da je Kopenhagen protestiral proti ubitju 93 oseb od Nemcev z dvehinutnim molkom. Opisani je bil kot impozantna demonstracija, katere se je udeležila cela policija. Neki nemški kamion je mirno stal kljub stalnemu opominjanju potnikov, ki so bili nemški vojniki; vozil ga je Danec.

NAŠ ZASTOPNIK PROSVETE

ANTON JANKOVICH iz Clevelanda, Ohio, pravi, da se bo podal na kratko potovanje in agitacijo na NOVE NARODNIKE listu Prosveta za časa njegovih potnic.

Pravi, da bo obiskal razne naselbine namreč: Gowanda, Tonawanda, Buffalo in Little Falls v New Yorku in se mu bo moglo tudi Brooklyn in pa mesto New York. N. Y. Ako mu bo čas dopuščal, potoma naj bi se ustavil in obiskal bližnje naselbine kot Erie, Pa. in Conneaut, Fairport in Peleeville, Ohio. Upravičeno ga priporočajo našim članom in rojakom vobče, da mu gredo na roko in pomagajo pri agitaciji za dnevnik Prosveta. Ph. Godina, upravitelj.

ZAMENJAJTE vaše zavržene naprave za vojne znamke.

Usmilite se uboge hišne gospodinjice, ki ne more dobiti električnega pralnega stroja, vlad vojne pomahkanja! Ona se mora mučiti na ročnem pralnem plovu—mogoče še celo na dan dopusta iz dela v vojni tovarni.

Vi ji lahko pomagate, ali katera druga hišna gospodinja, ako imate pralni stroj, ki ga ne rabite. ZAMENJAJTE ga za vojne znamke pri vašem trgovcu električnih naprav, tudi ako je pokvarjen, on ga popravi, da bo za rabo, komur ga potrebuje.

Zamenjajte vse druge vaše električne naprave, ki jih ne rabite.

Poleg tega, da dobite za hitro-zmago vojne znamke, boste imeli tudi zadovoljstvo, da ste pomagali deželi in vašim sosedom.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

PRIPOMBA: Commonwealth Edison Company ne kupuje razbitih električnih naprav, da bi jih iznova prodajala, pač pa bo z veseljem pomagala trgovcem z električnimi pripomočki v Chicago pri tem programu zamenjavanja v vojni dom.

Na sliko so angleški vojaki po zavzetju "Hindenburgove trdnjave" v Caenu, Normandija. Napisi so sami napravili.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Kračevac

(Nadaljevanje)

"Da ... Tu imate še Solovejčika," je zopet z veseljem leskom v očeh razprostrl roki Rjazancev. "Jaz sem mislil, da ga je sama pokveka, — dovolite, da se tako izrazim — židek in ni več, sem dejal, ko sem slišal. Tu imaš! Izkazalo se je, da je on pravo nadzemeljsko bitje ... Ni večje ljubezni, kot če da kdo življenje za svojo bližnjega!"

"Eh, on ga pač ni dal za bližnjega! ..." je zavrnil Ivanov.

"Kaj se bo tako pačil! ... Saj sam ni boljši od živali!" si je mislil in s sovraštvom in zaničevanjem postrani pogledal sivi, gladki obraz Rjazanceva in bogve kaj tudi njegov telovnik, ki se je tesno v gubah prilagal polnemu životu.

"Saj je isto ... Vidi se hrepenenje po tem ... " "Se daleč ni isto!" je uporno odvrnil Ivanov in oči so mu postale hudobne. "Mevža in nič drugega! ..."

Njegova nenavadna, čudna mržnja do Solovejčika je neprijetno učinkovala na vse. Karsavina je vstala in pri slovesu intimno šepnila Juriju, kot da bi mi zaljubljeno zaupala:

"Jaz grem ... meni se kar gabi! ..."

"Da," je pokimal Jurij; "čudovito neusmiljen! ..."

Za Karsavino sta odšla Ljalja in Rjazancev. Ivanov se je zamislil, molče pokadil cigareto, hudobnih oči pogledal v kot in prav tako odšel.

Ko je šel po ulici in iz navade mahal z rokama, si je razjarjeno in hudobno mislil:

"Tale osle! Si seveda domišljujejo, da jaz ne razumem tega, kar oni razumejo! Imenitno! ... Vem, kaj oni mislijo — bolje kot sami. Vem, da ni večje ljubezni, kot če kdo žrtvuje svoje življenje za bližnjega, ampak da se je obesil zato, ker ni mogel služiti ljudem, to je že ... budalost!"

Ivanov se je spomnil neskončne vrste prebranih knjig in svetega pisma in je predvsem začel iskati v njih onega zmlata, ki bi mu pojasnil Solovejčikovo dejanje tako, kot bi on rad. Knjige so mu pa v mrtvem jeziku govorile to, kar mu je bilo treba, kakor da bi se pokorno odpirale na tistih straneh, ki jih je rabil on. Njegove misli so delovale napeto in so se tako prepletale z mislimi iz knjig, da sam ni mogel opaziti, kje misli sam, kje se pa spominja prebranega.

Ko je prišel domov, se je ulegel v posteljo, iztegnil dolge noge in ves čas mislil, dokler ni zaspal. Zbudil se je pa še pozno zvečer.

XXXIV.

Ko so ob zvokih godbe peljali Zarudina na pokopališče, je Jurij gledal skozi okno ven ta mrki in lepi sprevod z žalnimi konji, z žalnimi korakom in s častniško čepico, položeno na pokrov krste. Bilo je mnogo vencev, zamišljenih, žalostnih žensk in lepo žalostne godbe. Tisti dan ponoči je pa postal Jurij posebno žalosten.

Zvečer se je dolgo sprehajal s Karsavino; gledal je vedno ene in iste krasne, zaljubljene oči in krasno telo, ki se je vzpenjalo k njemu, toda tudi pri njej mu je bilo težko.

"Kako nenavadno in strašno je to," je rekel in gledal napetih oči predse, "da Zarudina ni več ... Nekdo je bil na svetu častnik, tako lep, vesel, brezskrben in zdelo se je, da bo vedno ... da zanj ne morejo bivati grozote življenja s svojimi mukami, dvomi in smrtjo ... da ni v tem nobenega zmlata ... Kar pride dan ... pa je človek zmečkan, uničen v prah; preživel je samo sebi znano, strašno dramo in ni ga in ga nikdar ne bo! ... In ta čepica na krsti ..."

Jurij je obmolknil in mrko pogledal v tla; Karsavina je lahko šla zraven njega, pazljivo poslušala in tiho prebirala z lepimi, debelimi

rokami čipke pri belem solnčniku. Ona ni mislila na Zarudina, ampak vse njeno bogato telo se je veselilo Jurijeve bližine; vendar mu je bila nezvestno pokorna ter mu ustrezala s tem, da je delala žalosten obraz in se vznemirjala.

"Da, tako je bilo žalostno gledati ... Pa takšna godba!"

"Jaz ne dolžim Sanina," je hipoma trdovratno prišel Jurij do jasnih pojmov, "on tudi ni mogel drugače ravnati, toda pri tem je grozno to, da sta se poti teh dveh ljudi tako križali, da se je moral ali eden ali drugi umakniti ... grozno je to, da slučajni zmagovalci ne vidi grozote svoje zmage ... spraviš je človeka s sveta in ima prav ..."

"Da, res ima prav ... pa ... " Karsavina ni dobro slišala in se je tako oživila, da so se zabale celo njene visoke prsi.

"Ne ... jaz pa pravim, da je to grozno!" jo je prekinil Jurij in z ljubosumnim sovraštvom postrani pogledal njene prsi in oživljeni obraz.

"Pa zakaj?" je boječe vprašala Karsavina in postala strašno zmešana. Kot na mah so ugasile oči in lica so ji zardela.

"Zato, ker bi bilo to za koga drugega najhujše trpljenje ... dvomi in omahovanja ... Moral bi imeti duševne boje, on pa — kakor da bi ne bilo nič. 'Prav žal,' pravi, 'ampak jaz nisem kriv!' Mar gre samo za krivdo, samo za suho upravičenost?"

"Za kaj pa?" je neodločno in tiho vprašala Karsavina, nizko povesila glavo in se ga je gotovo bala razjeziti.

"Ne vem, za kaj, ampak človek nima pravice biti zverina!" je neusmiljeno in s trpečim glasom rekoč kričnil Jurij.

Dolgo sta šla molče. Karsavina je trpela, češ, da se je odtujila Juriju in trenutno izgubila mlo, do dna duše toplo vez z njim. Jurij je pa čutil, da se mu je izšlo zmedeno nejasno in je trpel radi težke megle na srcu in samoljubja.

Kmalu je šel domov in pustil dekle v mučnem položaju, neutrušeno, v strahu, užaljeno in brez varstva in pomoči.

Doma se je pa počutil neznosno slabo.

Pri večerji je Ljalja povedala, kako je Rjazancev pripovedoval, da so dečki pri milnu vplili čez ograjo, ko so gledali snemanje Solovejčika raz zanko.

"Zid se je obesil! ... Zid se je obesil! ..."

Nikolaj Jegorovič se je krohotal in silil Ljaljo ko ponavljati.

"Tak zid se je obesil! ..."

Jurij je odšel v svojo sobo in se usedel k popravljanju zvezke svojega učenca, ter si mislil z nepopisnim sovraštvom:

"Koliko zverinosti je še v ljudeh! ... Ali je mogoče trpeti in se žrtvovati za to topo in nemumno zverjati! ..."

Tu se je pa spomnil, da to ni lepo in postalo ga je sram svoje hudobnosti.

"Oni niso krivi ... oni ne vedo, kaj delajo!" "Pa če vedo ali ne vedo, zverine so pa le, še zdaj so samo zverine," si je mislil; vendar se je pa trudil, da ne bi tega opazil in si je jel kličati v spomin Solovejčika.

"Kako je pač človek zapučen in sam: Zdajle je živel ta nesrečni Solovejčik in imel v sebi veliko srce, trpeče za ves svet, pripravljeno za vsako žrtve ... In nihče, niti jaz ... " mu je z neprijetnim očitanjem šinilo v glavo, "ga ni opazil, nihče ga ni cenil, ampak vsi smo ga še celo zaničevali! Pa zakaj? Samo zato, ker se ni ali znal ali mogel izražati, ker je bil nagliven in nekoliko nadležen. V tej naglivenosti in vsiljivosti se je pa izražala njegova goreča želja, da bi se približal vsem, jim pokazal in ustregel ... Bil je svetnik, mi smo ga pa imeli za osla! ..."

(Dalje prihodnjič.)

TAKI SO LJUDJE

Roman s francoškega podeželja

Roger Martin Du Gard,
poslovenil C. Peletin

(Se nadaljuje.)

Pri tej zgradbi, ki je kot kolo-dvor odprta vsem ljudem, si je progovni delavec rezerviral svoj kotiček, ki smrdi po petroleju. Tu, med umazanijami, cu-njami in med svetilkami, ki pušča-jo, lahko mirno je in je sam s svojimi mislimi. Vsak dan, pred prihodom prvega vlaka vodi v ta kot postarja, da deli z njim zajtrk. Žena skrbi zanj: v njegovi kuhari je vedno dovolj za dva. Joigneau se okorišča s tem: že leto dni si vsako jutro prihrani svoj prigrizek. Na desko, zamazano od saj, postavi Flamart kruh, liter in škattljico sardin, ki jo odpre z izvijačem. Oba sedeta. Od zunaj, s trehe klenka droben zvok signalnega zvonca.

"Zdaj je odpeljal iz Mezuya," ugotovi Joigneau.

S staro, sigurno, obredno gesto drži vsak svoj kos kruha v

levi dlani. Menjaje, prvi Flamart, potem Joigneau nabada s konico noža koščke naoljenega mesa in ga devata na kruh. Potem odrezeta oglat grizljaj, ga hlastno vtakne v usta, in preden začne skrbno žvečiti, si prvi kot drugi obriše z roko rese svojih brk.

Premogovni delavec neha jesti in se skloni:

"Zdaj si je vtepla v glavo bab-nica, da mora urediti skedenj."

Joigneau pomisli trenutek in vpraša:

"Kaj pa bo napravila?"

"Sobo, pravi. Sobo, ki bi jo dajala v najem."

Flamart dvigne roki, s kate-rima bi mogel zadaviti hrusta, do višine prsi, in ju stegne, da kar poči. Potem pravi v tišino pred se:

"Jaz, jaz pa pravim: Ne!"

Joigneau se previdno izmika pravemu odgovoru:

"Potem bi moral plačati na-jemninski davek?"

"Ni govora o tem. Vlačuga je že vse po svoje izračunala, ona ve vse bolje kakor ti ali jaz. Po plačilu vseh stroškov, pravi, bi ji to prinašalo mesečno najmanj tristo do tristo petdeset frankov. Pomislil! Poštarju da časa, da oceni žrtve, in ponovi s tisenjeni-mi zobmi: 'Škoda denarja. Jaz, jaz pravim: Ne!'"

"Aha ... " meni Joigneau. Obrnjena drug proti drugemu se trenutek merita z očmi. Člo-vek bi utegnil misliti, da se črtita; pa samo skušata uganiti misli drug drugega. Toda mno-go večji prevežanci, kakor je Flamart, so zaman poskušali uganiti, kaj ima Joigneau v glavi. Njegov obraz kosmat kot favn nikdar nič ne izda: oči so dvakrat zavarovane v senci ob-riš in zakriviljenem precepu vek; izraz ust se je pa enkrat za vse-lej skrnil za žandarskimi brki. Po-čas, kakor kompliciran stroj, ki mora najprej vse kolesje pognati v obrat, začne spet žvečiti. Fla-mart ne: ta stvar ga tako raz-burja, da mu še za jed ni.

Flamart je star pehotni pod-častnik. Vojaško dekle, s kate-ro se je oženil, mu je dobila to službo pri železnici. Sama ima

YANK GETS BLOOD PLASMA ON MOVING JEEP

MEDICAL CORPSMEN are shown pumping blood plasma into the veins of a badly wounded soldier being taken to a Seipan field hospital. The slow-moving jeep is being overtaken by a big U. S. tank (background) speeding to the front to give battle to the remaining Japs on the strategic island.

prodajalnice štiri kilometre od postaje: samotno gnezdo ob križišču treh cest. Avtomobilisti se ustavljajo tam. Polkna so vedno napol zaprta. Za njimi, pravijo, se godi vse mogoče. Ženska je sama in lahko vara moža ves dan. Flamart ve do-bro to. Glodajo ga sumnje, to-da suženj voznega reda, besni kot stekel v shrambi za svetilke. Vlačuga se pa razume na stvar: prodajalna prinaša precej, toli-ko, da Flamart kljub vsem besedam nikdar ni resno mislil na to, da bi pustil trgovino. Da bi vsaj dopisovanje nadziral, se je lani zaupal pismonoši. To ga stane polovico zajtrka. Zato mu da Joigneau, razumen sokrivec, od časa do časa prebrati kako nedolžno karto.

"S popotniki še gre," zakriči nenadoma Flamart. "Toda če pu-stim, da se kdo trdno usede v hiši, sem izgubljen!"

Njegov vrat je škričasto za-rdel. Pogled mu bega naokrog. Prikazni ga obhajajo. Grgrajoč, nenavaden glas se iztrga iz nje-govih prsi:

"Ta bi mi jo končno vzel, ba-bo!"

Joigneau se reži. Nima prav: kljub bistrim očem in finemu sluhu ni razumel, da Herkulbve ustnice niso trepetale toliko od jeze kakor od razburjenja in da je bilo to grgranje ihtenje iz obupa.

Signalni zvonec na strehi lope se je ustavlil. Vlak prihaja.

Flamart vstane, obriše nož ob kruh in ga zapre.

"Govoril sem ti, Joigneau, o tem pred tvojo uradno potjo, da moreš babi mimogrede povedati svojo besedo o tem."

"To se da napraviti," odgovori Joigneau.

Tiho se smeji predse. Danes je itak mislil pognati do prodajal-ne: nekaj osebnega mora ravno sporočiti gospo Flamartovi.

Steklena vrata se odpro in po-stajni načelnik v zapeti unifor-mi se pojavi na peronu.

"Pozdravljen, šef!" pravi pis-monoša.

Stari mehanično nese dva pr-sta do čista čepice.

"Dober dan, Joigneau."

Prijazen je, a brez zaupnosti. Žalosten šef je to. Sklonjen, z rokama na hrbtu, z glavo steg-njeno v zrak, gre kakor po na-vadi naproti vlaku.

Iz oddelka Pošta da skozi okno

uslužbenec s kratkimi rokavi plombirano vrečo.

Joigneau mu poda svojo:

"Zbogom Bergeon! Ti si na

dobrem!"

On, starec rahitičnega videza, naslonjen na vrata vagona strka

pipo v dlan, pljune črno in nič ne odgovori.

Tam so že naložene košare.

Flamart se poti. Lokomotiva zažvižga. Medtem ko se začne

pomikati vlak, zakriči nekdo, in Flamart sunkovito potegne iz

prtljažnega voza kurnik z raz-mršenimi, napol crknjenimi ku-rami, ki se zadnjikrat zaderejo, ko se dotaknejo tal.

Joigneau zajaha kolo.

Postajni načelnik se vrne k svojim spisom. Flamart pa v svojo lopo.

Na zapuščenem peronu, na soncu se sesedajo zdelane kure v kletki, da končno poginejo.

3. POŠTNI URAD

Polsedmih je komaj udarilo na občinski hiši, ko se že oživlja

vas. Stoletja stara navada, ki je močnejša od njihove lepobe, neusmiljeno, dvigne iz spanja

te ljudi, da bodo spet begali en dan kakor verice v kletki.

Po kuhinji, ki je za poštnim uradom, hodi gor in dol Melie, sveže umita, in grize krajec kruha, obložen s slanino. Kaj jo de-la tako ljubko? Zdravi zobje, kodrčki, svetla bluzza, njena ho-ja? Čudovito glibčna je za svojo nizko postavu in debelost.

Joigneau je šel delat na vrt. Pošto začne raznašati šele ob osmih.

Melie bo medtem pospravila vajenčevo posteljo v podstrešju.

To sicer ni všteto v najemnini; toda saj vemo, kako je s šestnajstletnim fantalinom: če se ne

Vaš spomin

ZA
UMRLIMI

Vашe cvetice

POSLANE ZA
POGREBE
V TOLAŽBO ONIM,
KI SE ŽIVE

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA
STANE SEDAJ \$2.50

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanirajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveždati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

Razni mali oglasi

Hotelske služkinje
in čistilkeSTALNO DELO
DOBRO DELOVNO OKOLIŠČINE
"Full" ali "part time," kakor želite.
\$87.50 na mesec. Oglasite seEDGEWATER BEACH HOTEL
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan RoadPOTREBUJEMO ŽENSKO od 16 do
45 let za lahko tovarniško delo, 48
ur na teden ali samo delno. 9 do 4—
610 W. Van Buren.NA PRODAJ dve nadst. zidana hiša,
prodajalna in tri stan—po 4 so-
bne, Gorka voda toplota, "stoker"—prina-
ša \$1800.00 letno. 405 Ogden ave.,
Downers Grove, Ill. Phone 1457 W.

"BUS BOYS"

STALNO DELO
DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite se danes!
Oglasite seEdgewater Beach
Hotelv uposlovalnem uradu
5357 Sheridan RoadTRINERJEVO GREN.
KO VINO—ZANES.
LJIV ZAVEZNIKDandanes, ko vsako dela, da bo
domača fronta spopolnjena, je zelo
potrebno za vsakogar, da se počuti
dobro, še posebno da ne trpi vseh
žalostnih nerednosti. Trinerjevo
grenko vino z Vitaminom B-1 je naj-
zanesljivejši zaveznik, ki ga lahko
izberete. Očisti čreva brez ščipanja.
Rabite ga kot predpisano. Vaš le-
karnar ga ima na prodaj, ako ne,
pišite na Jos. Triner Corp., 1333 S.
Ashland Ave., Chicago 8, Ill.—(Adv.)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice,
časnike, knjige, koledarje, letake itd. v
slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem,
angleškem jeziku in drugihVODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ,
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in
prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naroč-nini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za
eno letno naročnino. Če va člani še plačajo pri anketnem \$1.20 za
tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči,
da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in
gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri član vseh družin preneha biti član
SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list
tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno
naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnštvu lista,
in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne
stori, tedaj mora upravnštvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zariš, države in Kanado	\$6.00	Za Chicago in okolice je	\$7.50
1 tednik in	4.00	1 tednik in	6.50
2 tednika in	3.00	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evrope je		\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali
Money Order v plenu in si naročite Prosveto. list, ki je vaša lastnina.PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih

članov moje družine:

2. Ime

3. Ime

4. Ime

5. Ime

Mesto

Nov naročnik

Star naročnik